

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsus XVI. De postrema plaga, qua occiduntur omnes, primogeniti
Ægypti & de esu agni Paschalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

loquentem : Non remanebit in *Ægypto* vel unica ungula ex nostris armentis. *Recede*, inquit, à me, & cave ne ultra videas faciem meam, quocumque die apparueris mihi, morieris. Respondit *Moyſes*: Ita ſeruo locutus es, non videbis ultra faciem meam.

Jam ergo ad ſummum obſtinationis pervenerat *Pharao*, & ideo ultimam Deus plagam immiſit quæ omnes reliquas longiſſimè ſuperabat. Videamus.

DISCVRSUS XVI.

De poſtrema plaga, qua occiduntur omnes primogeniti Ægypti & de eſu agni Paſchalis.

Restabat ultimus actus totius Tragicæ, iſque luſtuoliſſimus, quem Deus *Moyſi* revelavit cum nondum diſceſſiſſet ex aula *Pharaonis*, dicens: *Media nocte egrediar in Ægyptum & morietur omne primogenitum in terra Ægyptiorum, à primogenito Pharaonis qui ſedit in ſolio ejus, uſque ad primogenitum ancillæ quæ eſt ad molam.* Omnes omnino morientur, ſed incipiemus primum à *Pharaone*. Sententia plane juſta, qualis ſæpe non eſt inter homines.

Dicit *Paulus Rom. cap. 13*: *Si male feceris, time ſæcularem poteſtatem, non enim ſine cauſa gladium portat.* Ergo ſi illi qui malum faciunt, non timent, ſed tuti ſunt, fruſtra gladium portat *Juſtitia*: Lugenda ſane juſtitia, quæ gladium geſtat, ſed fruſtra, quando in eo tantum gladium ſtringit qui viliores ſunt, & eos non attingit quos aurum circumtegit. Deus vero non minus magnates plectit, imo magis quam minimos. *Saul* erat, cui imperaverat Deus ut omnes *Amalecitas* deleret cum omnibus quæ habebant, ita ut nihil omnino ex omnibus, vel minimum quid remaneret: Interea ſtringit gladium contra omnia quæ viliffima erant, optima reſervat, omnes homines ad unum uſque interficit, ſolum Regem ſervat, *Saul* erat, & homo qui hoc faciebat. Sed *Samuel* qui exercebat judicium diviſum, illum Regem *Amalecitarum*, cui *Saul*, pepercerat. jubet interfici, Fulmen quod cadit è cælo turres ferit & alta faſtigia, procella vero quæ ſurgit è terra, & quaſi ex inferno, humiliorum caſas petit: Ita videmus fieri in terræ motu, dum domus ſemirutæ concuſſæ cadunt, principum turres & aula perſiſtunt quas tamen

non sine fragore feriunt missa de cælo fulmina à quibus raro impetuntur casæ: Terra est quæ destruit humiliora, cælum est quod ferit altiora.

Hoc clare etiam videre licuit apud *Ægyptios*, cum enim Deus perdere vellet omnia primogenita *Ægypti*, non tantum non reliquit immunem Regis domum, quin imo ab ipsa incepit, ut patet ex verbis supra relatis: *Moriatur omne primogenitum in terra Ægyptiorum, à primogenito Pharaonis, usque ad primogenitum ancilla.* Et ne forte quis putaret hæc tantum minas Dei fuisse, de facto sic contingit ut mox audiemus.

Itaque vix Judicibus terræ, apud quos magnatum flagitia stipulæ sunt, ærumnosorum vero peccata, sacrilegia reputantur.

At, inquiet aliquis: Deus in Paradiso à vilioribus incepit, primum enim serpenti, tum mulieri, tandem viro pœnam inflixit: Quid tum? Quæstionem enim exorsus est, non à viliori, sed ab omnium Principe *Adamo*, quem ut cognovit non sponte peccasse, sed à muliere impulsus, mitius & posterius damnavit.

Incipiat, inquit D. Petrus Epist. 1. cap. 4: Iudicium à domo Dei: Et fecit sicut scripsit. Non enim viliores aliquos homines, sed primarios Ecclesiæ morte punivit, quando Ananiam, & Sapphyram ejus uxorem ad pedes suos prostravit, quia mentiti fuerant Spiritui sancto. Qui zelo Domini gladium exerit, nemini parcit.

Huc facit quod legimus apud *Ioannem Apoc. cap. 14: Vidi, inquit, nubem candidam, & super nubem sedentem quasi filium hominis, habentem in capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam.* Prodiat è cælo Angelus ad excidium terræ, cur ergo non securi, sed falce armatur? falx enim aptior messi est, securis excidio. Sic est: Sed securis singillatim ferit, unum ramum amputat, alium servat, falx vero, multas aristas simul præscindit, & omnes tandem prosternit, vel si aliquas non tangit, humiliores sunt, non sublimiores. Propterea etiam Angelus ille super nubem sedebat, ut quemadmodum illa æque montes ac valles perpluit, ita quoque iræ Dei minister, ignem & laqueos tam super potentes, quam super ibjectos, sceleris, non generis memor, effunderet.

Jam prædixerat *Moyfes Pharaoni* plagam postremam, quando *exiit*, inquit Scriptura, à *Pharaone iratus nimis*: Sed antequam Deus postremam illam plagam induceret, docuit *Moysem & Aarona* ritus immolandi & comedendi agnum Paschalem, qui non

fuit aliud quam vera & genuina figura *Christi* pro nobis Passi, & Eucharistia.

Sic ergo locutus est Deus ad illos : *Loquimini ad universum ca- tum filiorum Israel, & dicite eis: Decima die mensis hujus, tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Hoc primum.*

1. Ergo debebant emere agnum : Quare potius agnum quam vitulum, aliudve animal quod postea solebant offerre in aliis sacrificiis ? Respondeo ; quia agnus est animal mundum & simplex, adeoque immolationi maxime aptum.

2. Debebant illum agnum emere quatuor diebus antequam illum comederent, scilicet decima die mensis, cum tamen non nisi decima quarta die deberent offerre. Quare tamdiu ante ? Respon- det *Oleaster*, ut examinaretur, si quid haberet maculae, quae illum ineptum redderet ad sacrificium.

3. Unusquisque non in particulari, sed in singulis domibus ac fa- miliis debebat sibi agnum istum procurare.

Agnus ipse figurabat *Christum* de quo dixit *Ioannes Baptista, Ioa- cap. 1. Ecce agnus Dei*, & quem *Ioannes* Evangelista plus vice simplici in *Apocalypsi* conspexit sub specie Agni. *Judaei* agnum comedituri, debebant se diebus quatuor praeparare, ut nos, inquit *Oleaster*, hac ceremonia doceremur, quanta diligentia, & quamdiu, nos praeparare oportet, & quanta puritate conscientiae accedere ad comedendum agnum nostrum sub specie panis. Denique unusquisque apud *Judaeos*, per familias scilicet agnum habere debebat. Illi ergo multos agnos, nos vero unicum tantum: Ratio est, inquit *Dionysius Carthusianus*: Quia sic mortuus est *Christus* pro omnibus, ut & pro singulis mortuus sit, & oblatus: Nam quaelibet anima in particulari non minus obligatur Deo, quod *Christus* illi semetipsum dederit Ven. Sacramento, quam illi obstrictum est universum genus humanum, quod pro eo fuerit oblatus in cruce. Hinc *S. Paulus Galat. cap. 2* sic protestatur: *In fide vivam filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Numquid pro toto genere humano mortuus esse? Plane: Quid ergo dicis *Paule*, pro me, quasi tu solus esses? *Paulus* vult dicere: Sic mortuus est pro omnibus, ut pro me solo mortuus videatur, quia ego in particulari tam illi obligatus sum propter mortem ipsius, quam totum genus humanum. Unus ergo agnus nobis sufficit, pluribus non est opus.

Quid *Judaei* debebant praeterea facere in comestione agni? *Sic*

minor est numerus, inquit Deus ad Moysen, in familia, ut sufficere possit ad vescendum agnum, assumet vicinum suum qui junctus est domui suae; ut doceret nos, inquit Theodoretus, charitatem fraternam, & mutuam unionem dum accedimus ad communionem, cum enim illa sit Sacramentum amoris & pacis in quo unimur cum Christo, & ipse nobiscum, non potest digne comedere Christum, si sit divisus à fratre. Hinc D. Paulus acriter objurgabat Corinthios, dicens: Convenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, hoc non est, inquit, cœnam dominicam manducare, sed sibi damnationem accersere, ac judicium.

Sed qualis debebat esse ille agnus quem comedebant filii Israel? 1. Debebat esse sine macula; 2. Masculus. 3. Anniculus optime hæc quadrat Christo: Sine macula, dicit enim Paulus de Christo, qui peccatum non fecit, & D. Petrus illum vocat, agnum immaculatum: Debebat esse masculus, hoc est, virilis & fortis, & hoc quadrat Christo, vocatur enim à Prophetis, fortitudo gentium. 3. Debebat esse anniculus, hoc est, tener, & de Christo ait Paulus: Non habemus pontificem, qui non sit tenero animo, sed qui compatiatur infirmitatibus nostris.

Jam ille agnus debebat comedi cum variis ceremoniis. 1. Ad vesperam; sic Christus corporis sui Sacramentum instituit, nam Paulus dicit: Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & dixit: Accipite & comedite: Hoc est corpus meum.

2. Israelitæ debebant sumere de sanguine agni, & ponere super utrumque postem, & in superliminaribus domorum in quibus comedebant illum. Sic, inquit Rupertus, debemus nos ungeri sanguine agni nostri, ostia corporis nostri, os & oculos, ut illud os quod purissimo sanguine tingitur, non loquatur impura, & oculi, qui aspiciunt Christum sub specie panis, non aspiciant deinceps illicita.

3. Debebant carnes agni comedere assas igni: Hoc est, inquit Carolusianus: Fideles sument corpus Christi in Ven. Sacramento, qui igne passionis assatus est: Vel, ut ait Cyrillus Alexandrinus: Oportet nos esse inflammatos spiritu quando volumus ad Christi communionem accedere: Imo, inquit Chrysostomus, debemus ab illa mensa recedere sicut leones ignem spirantes.

4. Debebant agnum comedere cum lactucis agrestibus, hoc est, herbis amaris: Quid magis amarum quam mors & passio Christi? nos cum commemoratione illius mortis Christi corpus manducare

R r 3 debe-

debemus, vel, ut ait *Bernardinus*, in amaritudine animæ nostræ per contritionem de peccatis.

5 Non poterant quidquam comedere crudum. Ille crude recipit *Christum*, inquit *D. Bernardinus*, qui non semel cogitat quid recipiat, sed rudi modo accedit, quasi ad aliam mensam accederet, non dijudicans, inquit *Paulus*, corpus Domini ab aliis vulgaribus cibis, quod sæpe contingit illis, qui non tam ex devotione, quam ex mera consuetudine ad communionem accedunt.

6 Debebant totum agnum absumere ita ut nihil remaneret, aut si quid forte superesset debebat igni comburi. Totum *Christum* habemus in Sacramento cum corpore, anima, ac divinitate, omnibusque ejus perfectionibus, totum debemus accipere, ille vero partem tantum accipit qui adhuc antiquas suas consuetudines malas, & affectus inordinatos reservat, & si quid simile contigerit, comburendum est igne amoris divini.

7 Debebant renes suos accingere. Renes, inquit *Rupertus*, carnis delectamenta significant. Qui *Christum* manducat, renes debet habere accinctos, ut voluptates edomet, & carnis luxuriam restringat; totus enim purus esse debet, qui ad ipsum puritatis fontem accedit ut suis sordibus purissimas illas aquas non fœdet.

8 Debebant habere calceamenta in pedibus: Calceamenta vim addunt pedibus ut firmiter figant gressus: Qui ad *Christi* mensam accedit firmum oportet esse in calceis, ut non vacillet in fide, & velocius currat ad esum illius agni, nempe cum majori fervore, ac desiderio.

9 Debebant tenere baculos in manibus, quasi expediti ad iter, & ideo debebant comedere festinanter, quia debebant festinare exire *Aegypto*: Nos quoque, inquit *S. Eligius*, festinantes agnum nostrum manducare debemus, quasi quotidie exituri de mundo, cogitantes quod incolæ sumus super terram, ubi accipimus *Christum* sub velamento, ut præludium cælestis convivii, ubi illo fruamur absque velamento, facie ad faciem.

10 Vetuerat Deus, ne peregrini, sive discurrentes ab uno loco in alium, de agno participarent: Vagabundi enim, & nimium in res exteriores effusi non sunt apti ut degustent nostrum cibum cælestem.

Hocce ritus comedendi agnum Paschalem, cum Deus docuisset
Moyse,

Moyſen, abiit hic ad ſeniores filiorum *Israel*, & dixit illis, quidquid ſibi dixerat *Deus*.

Interea, inquit Scriptura, in noctis medio miſit *Deus* angelum, & percuffit omne primogenitum in terra *Egypti*, & ortus eſt clamor magnus in *Egypto*.

Horribilis plaga: 1. Quia media nocte inſiſta quando omnes ſecure dormiebant. 2. Quia mors illorum quos maximè æſtimabant & amabant *Egyptii*, ſcilicet omnium primogenitorum, nullo excepto; dicit enim Scriptura, Non erat domus in qua non jaceret mortuus.

Tunc vere poterat dici quod communi paſſim proverbio dicimus: Quæque domus habet ſuam crucem, vel, ut ait Philoſophus *Seneca de Conſolat. cap. 31*. Nulla domus in toto terrarum orbe, aut eſt, aut fuit, ſine comploratione: Semper *Egyptus* habita fuit prototypon mundi; quamvis enim non ſemper omnis domus habeat ſuum mortuum, nulla tamen unquam fuit, aut eſt, ut inquit *Seneca*, quæ non habeat aliquam aliam crucem, & materiam luctus: Non poteſt, inquit *Chryſoſtomus, Hom. 66 ad Popul.* Vita præſens transmitti citra triftitiam, ſicuti enim non poteſt inveniri homo qui ſit immortalis, ita neque abſque triftitia & cruce.

Audite quomodo hoc docuerit *Artaxerxes* regem *Democritus* peritiſſimus medicus: Amiſerat rex ille optimum ſuum amicum, miſit *Ioniam* ad *Democritum*, ut ſi quid in eo artis eſſet, ſuo amico vitam daret: *Democritus* rem difficilem poſtulari reſpondebat. Si tamen rex vellet, poſſe id fieri, ajebat, ſi ipſe præſtaret quæ poſtularer: Promiſſa ſunt omnia. Ergo, inquit *Democritus*: Inſculpantur ſepulchro illius amici triginta nomina eorum qui ad vigefimum ætatis annum, nihil dolorum ſunt paſſi; quæſita ſunt ſedulo hæc felicia nomina, ſed nec inveniri potuerunt uſpiam, nec ullo ævo, ut credibile eſt, poterunt inveniri: Quæ enim latebra eſt, inquit *Seneca Epiſt. 82*, in quam non intret metus mortis? quæ tam munita, & in altum ſubducta vitæ quies, quem dolor non terret? Quocumque te abdideris, mala humana circumſtrepent, multa extra ſunt quæ circumeunt nos, multa intus, quæ etiam ſolitudine exæſtuant: Plurima latent, nec ab hominibus videntur.

Hoc olim etiam unus è *Græciæ* ſapientibus *Solon* habebat pro certo: cum enim ſolari vellet amicum ſuum, in editiſſimam urbem

Tribulationes in omni familia.

Athe-

Atheniensis turrin illum eduxit, atque subiectas omnes magnificas substructiones, & opulentas mercatorum domos circumquaque digito ostentans, exclamavit: O quot sub his tectis inquietudines, anxietates, calamitates, miseriae, luctus, cruces delitescunt! Quod si unusquisque crucem suam praeforibus figeret, omnia ubique & platearum, & vici, & fora crucibus plena starent, & quicquid posset videre ex sua cruce, quantumvis magna, adhuc majores inveniri.

Quid mirum? si enim regum aulae, quibus nihil ad felicitatem deesse videtur, crucibus non carent, quid erit de illis qui inferioris sunt notae, & de illis quibus poene omnia de sunt? Regum coronarum suas cruces habent in summo, & qui illas gestant sapientissime majores in animo: Non opus est recurrere ad antiqua saecula, omnium adhuc poene oculis obversatur *Maria Medicea* *Henrici IV* regis *Galliae* uxor, trium regum regina mater: Evocarat haec ad se ex *Hetruria* *Parisiis* magnae sanctitatis fama celebrem virginem nomine *Pasitheam* *Crogam*, quam ut primum vidit, & quidnam sibi e patria cymeliorum adferret, interrogasset: Egregium plane, inquit *Pasithea*, munus, quo praefor omnibus sui similibus emereret, cui cum regina, avida videndi, dixisset ut illud munus proferret, proferret *Pasithea* ingentem e ligno fabrefactam crucem, quam cum regina, propter immodicam magnitudinem admittere recusaret, recipere audacter, inquit *Pasithea*, mox longe major sequetur: Praedictioni respondit eventus, paucos enim post dies Rex ejus maritus a proditore occisus est: Haec initia dolorum: Vix enim facta jam vidua, erepta est illi corporis sui custodia, & alia substituta, una portarum palatii sui obstructa, diebus octo captiva detenta, deinde in exilium missa extra *Parisiis*, cum nullo isthuc sine expresso regis consensu locutura. Tandem hinc per medias noctis tenebras elapsa, *Engolesmam* abiit, sed novis crucibus exercenda. *Compedium* captiva abducitur auram perfrigidam, nec regi, nec reginae valedicere permissa. Post quintum mensum hinc in *Belgium* fugiens, bonis dotibus exuta, ubi post septennium exactum, suorum fraude delusa in *Angliam* navigavit: Inde ejecta bellorum turbine *Coloniam* abiit: Sed neque hic respirare liberius datum fuit, tum ob imminens belli formidinem, tum ad repentinis paulatim mortis indicia, quae eam paulo post e vita abstulit, & sicut medias noctis cruces tot annis vixerat, inter medias etiam cruces, defuncta est.

Hæc una ex millibus: Longior enim essem, si narrare inciperem cruces quas *Maria Regina Scotiae* passa est à tyranna *Angliae, Elisabetha*, donec tandem ipsius cruento & barbarico gladio caput amputandum subjecit.

Quod si coronata capita, in ipso felicitatis statu, tot cruces patiendas habent, quis miretur, nullam esse domum, aut unquam fuisse, quæ non habeat suam crucem, sicuti in *Egypto nulla domus erat in qua non jaceret mortuus*, nulla sine luctu, nulla sine fletu, nulla sine dolore.

Excipiebantur tamen domus filiorum *Israël*; cum enim angelus totam *Egyptum*, percutiendo primogenitos, perambulare, asperserat prius *Israëlitæ*, jussu Dei, utrumque postem domorum suarum sanguine agni, & ubicumque angelus sanguinem illum videbat, pertransibat domos illas sine læsione.

Denique ubi *Pharao* miseram illam cladem intellexit, surrexit, inquit Scriptura, de nocte, &, ut aliqui putant ipse met *Moysem* illa nocte adivit, quem suaviter quiescentem domi suæ inveniens, vocando excitavit, dixeritque: *Surgite, & egredimini à populo meo, vos, & filii Israël: Ite, immolate Domino sicut dicitis: Oves vestras, & amenta assumite, ut petieratis, & benedicite mihi, sive orate pro me: Alii tamen existimant illum hæc dixisse Moyse per nuntios quia dixerat illi moyses: Non videbis amplius faciem meam.*

DISCURSUS XVII.

Filii Israël accipiunt ab Ægyptiis Vasa aurea & argentea, & parant se ad iter.

CUM Deus primum mitteret *Moysem* in *Egyptum* ad *Pharaonem*, dixerat illi: *Non exhibitis vacui, sed postulabit mulier à vicina sua, & ab hospita sua vasa argentea & aurea, ac vestes, ponetisque eas super filios & filias vestras, & spoliabitis Ægyptum.*

Postea dixit illi: *Dices omni plebi, ut postulet vir ab amico suo, & mulier à vicina sua vasa argentea & aurea: Dabit autem Dominus gratiam populo suo coram Ægyptiis.*

Hæc cum *Moyse* intellexisset ex Deo, præcepit filiis *Israël* ut mandatum Dei explerent: *Fecerunt ergo*, inquit Scriptura, filii *Israël*,